

Juryrapport Houtarchitectuurprijs 2014

7 oktober 2014

Initiatiefnemers:

Juryrapport Houtarchitectuurprijs 2014

De Houtprijs

Voor de Houtprijs 2014 werd een bemoedigend aantal projecten ingediend, ondanks de moeilijke economische situatie van de afgelopen jaren. In totaal werden zestig inzendingen ontvangen. Doel van de prijs is ruchtbaarheid te geven aan ontwikkelingen op het gebied van nieuwe technieken, verantwoorde toepassingen en mogelijkheden van de vernieuwbare grondstof hout in de bouw, en is verdeeld over de categorieën 'Architectuur' en 'Innovatie'. Het diverse palet van de ontvangen inzendingen kan worden gezien als een afspiegeling van de praktijk en toont de veelzijdigheid van hout en houtproducten.

Op basis van de projecten die dit jaar meestreden voor de Houtprijs meent de jury, samen met de initiatiefnemers, te kunnen bevestigen dat hout een geaccepteerde plaats inneemt, en in tegenstelling tot enkele decennia geleden, een volwaardige positie heeft verworven bij architecten, opdrachtgevers en consumenten. Hout bewijst zich wederom als esthetisch hoogwaardig, creatief, volwassen, milieuvriendelijk, innovatief, constructief en flexibel materiaal.

Houtarchitectuurprijs

Voor de categorie Houtarchitectuurprijs werden dit jaar tweeënvijftig projecten ingezonden. Deze categorie geldt voor bouwprojecten die de toepassingsmogelijkheden en eigenschappen van hout optimaal tot hun recht laten komen.

De deskundige jury beoordeelde de inzendingen op projectniveau waarbij als uitgangspunt allereerst werd gekeken naar de esthetische kwaliteiten van het ontwerp en de algemene bijdrage van het ontwerp aan het imago van hout binnen de architectuur. Dit is geheel in lijn met de basiskwaliteit van het materiaal hout. Daarnaast zijn de inzendingen beoordeeld op vernieuwende aspecten in het ontwerp of andere bijzondere bijdragen aan houtarchitectuur. Het duurzaamheidsgehalte werd beoordeeld in algemene zin, waarbij levensduur, milieubelasting, nauwkeurige detaillering en uitvoering en materiaalselectie per toepassingsgebied zijn meegenomen.

Volgens de jury heeft er de afgelopen twee jaar min of meer een consolidatie plaatsgevonden bij de ingezonden projecten als het gaat om vorm, techniek en inzet van hout. Er werden dan ook geen echt opvallende vernieuwingen ontdekt. Het gebruik van *engineered wood products*, lijkt zich nog niet in alle omvang door te zetten, maar is wel evident (zoals in Buitenhuis Goeree Overflakkee, Huis Witven, Clustergebouwen AZC Luttelgeest en Elleboogkerk Amersfoort). Houten dakbedekking, een decennium geleden geïntroduceerd, blijft populair (Woonhuis Kadoelenweg Amsterdam, Houten Woonhuis Eemnes en anderen). De bereidheid van opdrachtgevers om hout en houtproducten steeds vaker toe te passen dicht de jury mede toe aan de steeds uitgebreidere mogelijkheden van onder meer houtverduurzaming. Zij onderkende aanvullend hierop wel een aantal trends: allereerst heeft de crisis gevolgen gehad voor het aantal inzendingen vanuit het publieke

opdrachtgeverschap, wat weer ruimte creëerde voor particuliere opdrachtgevers. De schaal van de ingezonden projecten is dientengevolge naar alle waarschijnlijk ook iets verschoven naar de kleinere projecten. Verder is het aantal utiliteitsgebouwen waarin hout is verwerkt, hoog. Dit kan het gevolg zijn van het feit dat deze sector minder heeft geleden onder de crisis dan de woningbouw, maar betekent wel dat hout ook in deze sector is omarmd. Verder is het aantal zorg- en zorggerelateerde gebouwen waarin voor hout is gekozen aanzienlijk te noemen, zoals het Agrarisch Zorgproject Grote Heklaantje Schoorl en Verpleeghuis Klein Gulpen. Vaak is een duidelijke scheiding te ontdekken tussen aan de ene kant een kil klinisch gedeelte met harde materialen en anderzijds een warm gebruikersgedeelte, waar hout de ongeëvenaarde sfeermaker is (Meander Medisch Centrum en Ecologische Tandartspraktijk Mondzorg Middenmeer). Verder ziet de jury dat de schuur als typologie haar plaats terugwint in het landelijk gebied in de vorm van woongebouwen met hout als referentie, terwijl het platteland op haar beurt weer infiltreert in dicht stedelijk gebied, door het verrijzen van subtiele houtprojecten (Wenslauerstraat Huisjes Amsterdam). Beeldkwaliteitsplannen geven steeds meer vrijheid en daarmee ruimte aan houtgebruik. Onmiskenbaar heeft hout een belangrijke rol verworven in de leeromgeving (Early Childhood Center Wassenaar, Christelijke Agrarische Hogeschool Dronten, MareCollege Leiden, Kinderboerderij Engbergen Gendringen en De Statie Sas van Gent). Niet alleen de warme sfeer die hout aan het gebouw geeft, maar ook de technische inzetbaarheid, aaibaarheid, tactiliteit, duurzaamheid, kleurstelling en bruikbaarheid ervan lenen zich hier uitstekend voor: “Het (school)gebouw vormt een lesboek, met het natuurlijke materiaal hout als lesstof”, aldus de jury.

De jury bestond uit: voorzitter drs. Fred Schoorl (directeur Bond van Nederlandse Architecten - BNA), prof.dr.ir. Jan Willem van de Kuilen (hoogleraar Houtconstructies en Houttechnologie Technische Universiteit Delft/Technische Universiteit München, ir. Tanja Buijs-Vitkova (architect Aiscube) en Hans de Groot (hoofdredacteur Het Houtblad). Secretaris was ir. Eric D. de Munck, namens Centrum Hout.

In de categorie Architectuur is het volgende aantal inzendingen ontvangen: Woningbouw (11), Utiliteitsbouw (26), Restauratie/renovatie (5) en Overige (10).

Na beoordeling van de inzendingen op basis van de categorie werd geconstateerd deze indeling los te moeten laten en alle inzendingen op gelijke basis te beoordelen. Uit de inzendingen stelde elk jurylid vervolgens een top 10 samen. De projecten die door slechts één jurylid waren ingebracht, werden uitgebreid besproken, waarna besloten werd het project al of niet op te nemen in de verdere selectieprocedure. Vervolgens zijn de projecten met meerdere stemmen intensief besproken. Uiteindelijk is de jury gekomen tot een selectie van tien favoriete projecten die aanspraak konden maken op een nominatie voor de Houtarchitectuurprijs 2014. Hiervan vielen na uitgebreide discussie twee projecten af, zodat maar liefst acht nominaties overbleven. Na rijp beraad koos de jury hieruit uiteindelijk drie prijswinnaars, die elk op hun eigen manier boven de andere inzendingen uitstegen. Daarnaast werd, even als in 2012, besloten een Oeuvreprijs toe te kennen.

De winnaars zijn op 7 oktober 2014, tijdens de Internationale Houtdag in het Hulstkamp Gebouw te Rotterdam, bekendgemaakt en gehuldigd.

Eerste prijs

Rotterdam Centraal Rotterdam - Team CS: een samenwerkingsverband tussen Benthem Crouwel Architects, MVSA Meyer en Van Schooten Architecten en West 8, ingezonden door Benthem Crouwel Architects Amsterdam

Rotterdam Centraal is een van de belangrijkste vervoersknooppunten van Nederland. Met 110.000 reizigers per dag verwerkt het stationsgebied evenveel reizigers als luchthaven Schiphol. Naast de aansluiting op het Europese net van hogesnelheidstreinen (HSL-Zuid) heeft Rotterdam Centraal nu ook een aansluiting op de lightrailverbinding RandstadRail. Door de komst van de HSL-Zuid en RandstadRail is de verwachting dat het aantal reizigers op Rotterdam Centraal in 2025 zal toenemen tot zo'n 323.000 per dag.

Het nieuwe station is daarom niet alleen groter en overzichtelijker dan het oude, maar heeft ook internationale uitstraling, passend bij de strategisch gelegen Hispeed-halte en een stad met hoge stedenbouwkundige ambities. Aan de stadszijde ontleent het station z'n nieuwe internationale, metropolitaanse identiteit aan de uit glas en hout opgetrokken hal.

De jury: Het nieuwe Rotterdam CS kan zich op alle fronten meten met stations in wereldsteden als Londen, Parijs, Brussel, Madrid, Moskou of Kyoto. Het station is overweldigend, uniek, maar ook innemend en hartverwarmend. Hout speelt daarbij een belangrijke rol en wordt in het ontwerp volledig omarmd. Het plafond in de immense stationshal bestaat uit een ingenieus lijnenspel van duizenden, in lengte, breedte én hoogte verschillende houten latten. Er is daarbij gekozen voor een lichte, duurzame en stabiele houtsoort (western red cedar) die de dakconstructie complementeert. De houten plafondbekleding geeft de hal, ondanks haar immense dimensies, een warme en vertrouwde sfeer. De perrons zijn in tegenstelling tot de besloten stationshal gehuld in licht. Hier dragen de honderden uiterst smalle gelamineerd vuren liggers een immense glazen overkapping. De liggers hebben daarbij slechts een bescheiden esthetische rol toebedeeld gekregen doordat ze een lichtgrijze kleur hebben aangemeten, die overeenkomt met de stalen kolommen waarop zij rusten. Door hun slankheid hebben ze echter een zeer belangrijke directe invloed op de schakering van de lichtinval op de perrons: een werkelijk wonderbaarlijk lichtspel, dat wisselt in het ritme van een perpetuum mobile, met wolken en zon als wispelturige regisseurs. Er is gekozen voor hout omdat het snel te monteren is, wat vereist is bij een druk treinknooppunt als dit Centraal Station. Het veelvuldig toegepaste hout legt verder ongemerkt enorme hoeveelheden CO₂ vast, wat past bij de voortrekkersrol die de gemeente Rotterdam wil spelen ten aanzien van klimaatneutraliteit van havensteden. Het nieuwe Rotterdam CS is een icoon op het gebied van hedendaagse architectuur waarbij hout het station, ondanks haar immense schaal, menselijk maakt. Hout is bepalend, zonder dominant te zijn. De jury was unaniem in haar besluit Rotterdam CS de eerste prijs van de Houtarchitectuurprijs 2014 toe te kennen.

Tweede prijs

De Karel Doorman Rotterdam - Ibelings van Tilburg architecten Rotterdam

De Karel Doorman is de renovatie van het winkelgebouw Ter Meulen, met daarboven een toegevoegd 'glazen' woongebouw tot 70 meter hoogte. Op een schier onmogelijke locatie in het Rotterdamse centrum zijn 114 woningen toegevoegd. Een bijzonder gebouw is behouden voor de toekomst en op dezelfde plek is een flinke stedelijke verdichting bereikt

door het optoppen van het bestaande gebouw met een zestien lagen hoog woongebouw met 114 appartementen. Het is een opmerkelijk project omdat de nieuwbouw letterlijk op de kolommen van het bestaande gebouw is gezet. Dit was mogelijk door een combinatie van een extreem lichte stalen optopconstructie, houten vloeren en door extra draagvermogen vrij te maken in het bestaande gebouw. Er is vijfmaal zo licht gebouwd als bij een traditioneel appartementengebouw. Er was ook nauwelijks ruimte voor een bouwplaats. Door te bouwen in staal en hout was het mogelijk het gebouw in grote elementen te prefabriceren en konden de elementen direct van de vrachtwagen af de bouw ingehesen- en gemonteerd worden. Het parkeren voor de woningen is opgelost door op de tweede verdieping en het dak van het winkelgebouw een parkeervoorziening te maken, toegankelijk door middel van autoliften.

Jury: De Karel Doorman is een bijzonder project. Het gebouw vormt een interventie in stedelijke architectuur en het concept dat is gestoeld op een hoge mate van prefabricage kan gezien worden als een uiterst zorgvuldige chirurgische ingreep in de stad. De Karel Doorman is door haar diversiteit in woonaanbod een sociaal wonder, dat velen verbaasd doet staan. Op het eerste gezicht manifesteert dit wooncomplex zich niet als een voorbeeld van specifieke houtarchitectuur. Bekijkt men het ontwerp en de materialisatie echter grondiger, dan ontwaart men een veelheid van houttoepassingen, die essentieel zijn voor de legitimiteit van dit woongebouw. Achter het glas, dat een stapeling van bouwvolumes omhult, bepalen uitstekend gedetailleerde houtpassingen het beeld: gevelbekledingen sieren de gevels, houten dekken vormen de galerijen en loggia's, houten spanten omarmen bewoners en in het middengedeelte siert hout de levendige binnentuin. Hout heeft niet alleen een belangrijke esthetische functie, maar speelt vooral op technisch gebied een essentiële rol. De gekozen combinatie van een staalconstructie met een invulling van constructief hoogwaardige, maar zeer lichte houten prefab wand- en vloerelementen is een subliem voorbeeld van hoe hout kan worden ingezet in moderne bouwvraagstukken. Het systeem maakt het ontwerp ook toekomstbestendig, door het faciliteren van indelingsvrijheid. De Karel Doorman is een icoon voor Rotterdam, maar tegelijkertijd een voorbeeld van toekomstig bouwen in Nederlandse binnenstedelijke context.

Derde prijs

Restauratie/herbouw casco Elleboogkerk Amersfoort - Verlaan & Bouwstra Architecten
Vianen i.s.m. Marx en Steketee Architecten Eindhoven

Op maandagmiddag 22 oktober 2007 werd Amersfoort opgeschrikt door een hevige brand in de Elleboogkerk. Het rijksmonument, omringd door veel woonhuizen, is gelegen in het van het beschermde stadsgezicht van de binnenstad. Door de brand was de kap geheel verdwenen. De toren, die in 1985 was herbouwd, bleek zodanig beschadigd dat het om veiligheidsredenen verwijderd moest worden. Bij de herbouw/restauratie van het casco is het exterieur zuiver gereconstrueerd. De kap van de kerk heeft de oorspronkelijke contouren van voor de brand teruggekregen. Het is een zadeldak, bedekt met oude holle pannen. Bovenop het dak, in de lengterichting van de kerk, is een lichtstraat geplaatst die voor de benodigde daglichttoetreding zorgt. Het daglicht dat via het dak naar binnen schijnt kan gestuurd en getemperd worden met draaibare jaloezieën die in de spouw van het isolatieglas zijn opgenomen. Met het terugbrengen van het silhouet van de kerk is het stadsbeeld in oude glorie hersteld. In het interieur was meer vrijheid. Hierbij zijn

oorspronkelijke onderdelen gerestaureerd en zijn nieuwe aanvullingen eigentijds vormgegeven. Een grote wens vanuit de gebruiker, destijds het Armandomuseum, was om één grote ruimte te maken die flexibel ingevuld kon worden. Er is besloten een kapconstructie toe te passen die de gehele lengte van de kerkruimte overspant, zonder hierbij gebruik te maken van kolommen. Hiervoor is een driedimensionaal vakwerklijger bedacht, ondersteund door sculpturaal vormgegeven stalen portalen. De doorsnede van de vakwerklijger volgt de vorm van de oude afgebrande houten kapconstructie. Met de grote open ruimte - in combinatie met de aluminium glaskap - is een ideale museale omgeving gemaakt. In de ruimte was door Marx en Steketee architecten een houten inbouw ontworpen als volledig geklimatiseerde omgeving voor diverse kunstwerken. De kapconstructie mocht niet teveel industrieel lijken. Hierom is gekozen voor een houten constructie die in harmonie is met het ontwerp van de houten inbouw.

Jury: De wijze waarop de restauratie en herbouw van de Elleboogkerk heeft plaatsgevonden verdient alle lof. Het inbrengen van een moderne, niet-alledaagse houten draagconstructie is een geweldige keuze geweest en een karakteristieke toevoeging aan het bestaande monumentale gebouw. Naast de functionaliteit brengt de houtconstructie een zeer waardevolle esthetische kwaliteit in, die met geen ander materiaal bereikt had kunnen worden. Door de soberheid van de indeling en materiaal- en structuurkeuze van wanden, krijgt iedere ruimte een eigen betekenis en stijgt de houtconstructie boven zichzelf uit. Het ontwerp van deze constructie van houten pendels, gevat in bijzondere connectoren, is zeer onderzoekend gedaan, waarbij vorm en krachtenspel in een optimaal eindbeeld zijn gevat.

Overige nominaties

Early Childhood Center Wassenaar - Kraaijvanger Amsterdam

Kan een gebouw duurzaamheid inzichtelijk maken voor peuters en kleuters? Kraaijvanger doet hier een poging toe met het nieuwe Early Childhood Center van de American School of The Hague. Het bureau koos voor veel hout en zichtbare duurzame energie- en waterbronnen, in de opzet van een boerenerf. Als een serie houten gebouwen rond de gerestaureerde zestiende-eeuwse boerderij Ter Weer is het Early Childhood Center vormgegeven. Zo sluit het perfect aan op het kleinschalige karakter van de omgeving. Op de locatie waar de school staat, stond de zestiende-eeuwse boerderij. Deze huisvest nu de administratieve ruimtes. Ook handbalvereniging Olympia '72, die er al was gevestigd, heeft opnieuw een clubhuis gekregen op het terrein. De school biedt plaats aan 230 kinderen van drie tot zes jaar oud en omvat twaalf klaslokalen, een gymlokaal, een kinderdagverblijf, een cafetaria en een multifunctionele ruimte.

Het gebouw is een laag de grond in geduwd om de monumentale boerderij niet in de schaduw te zetten. Dankzij een verlaagd speelplein en een talud gaat dit niet ten koste van de daglichttoetreding.

Jury: Het Early Childhood Center is een prachtig voorbeeld van hoe een veelheid aan houttoepassingen en houtproducten kan samensmelten tot een geheel zonder een verzadigd beeld te creëren. Juist de afgewogen positionering als constructie, als geluiddempend plafond, gevelbekleding, kozijn-wandscheiding, trap, tussen andere materialen, maakt het ontwerp licht en open. Hout geeft aan de andere kant juist die

warmte en geborgenheid die het gebouw nodig heeft als educatief centrum. Hout is speels en natuurlijk en heeft daarmee tegelijkertijd een educatieve functie: natuur en duurzaamheid zijn, zoals het hout in dit ontwerp, integraal onderdeel van het leven. De aansluitingen van de hout op houtverbindingen, de aansluitingen op de andere materialen en detaillering van bijvoorbeeld de over het gehele buitenoppervlak doorlopende gevel zijn zorgvuldig, rekening houdend met de specifieke karaktereigenschappen van het toegepaste naaldhout. Het Early Childhood Center is een aanwinst voor de Nederlandse houtarchitectuur en een legitimatie van het gebruik van hout in onderwijsgebouwen.

Wenslauerstraat Huisjes Amsterdam - M3H architecten Amsterdam

In de afgelopen tien jaar heeft de Wenslauerstraat in de Amsterdamse Bellamybuurt een gedaanteverwisseling ondergaan. In een samenwerking van Stadsdeel West, woningcorporatie Stadgenoot en verschillende particulieren, architecten en kleine ontwikkelaars zijn tientallen woningen gerenoveerd en meer dan tien oude woningen gesloopt en vervangen door nieuwbouw. De Bellamybuurt is een buurt waar van oudsher wonen en werken gemengd voorkomen en waar een grote diversiteit aan gebouwen voorkomt. In 2011 heeft M3H al een woning gerestaureerd en een nieuw 'stalen' huisje gebouwd. Nu zijn er weer vijf door M3H ontworpen woningen opgeleverd: twee eengezinswoningen met tuin en drie kleine appartementen, samengebracht in drie houten volumes.

Het ensemble van drie houten huisjes is zorgvuldig ingepast in het profiel van de Wenslauerstraat. De huisjes zijn abstract gedetailleerd en hebben een sculpturale en eigenzinnige uitstraling gekregen die prima past bij de diversiteit in de Wenslauerstraat. De gevels en de schuine dakvlakken zijn bekleed met onbehandeld FSC gecertificeerd sucupira amarela.

Jury: Drie huisjes, schijnbaar onbetekenend, vormen in werkelijkheid een subliem voorbeeld van het hoogwaardig inzetten van de technische en esthetische kwaliteiten van hout in de binnenstedelijke omgeving die traditioneel wordt gedomineerd door baksteen. De strakke en subtiel vormgegeven houten gevel, die met zeer veel zorg is gedetailleerd, verbindt de drie huisjes tot een eenheid, die naadloos past in het roodbruin van het straatbeeld. De Wenslauerhuisjes zijn een interventie van hout in de stad, dat navolging verdient, want dit inbreidingsproject toont aan dat hout z'n plaats verdient in de stedelijke context.

Wegensteunpunt Assen - 24H Architecture Rotterdam

Voor Rijkswaterstaat heeft 24H Architecture het nieuwe districtskantoor langs de A28 in Assen ontworpen en gebouwd. Gedurende het proces van de realisatie werd door de strenge winter de discussie rondom de zoutvoorraad in de regio gevoerd. Hieruit is een initiatief ontstaan voor een gemeenschappelijke zoutloods voor de Provincie Drenthe en Rijkswaterstaat als gebruikers.

Door 24H is in opdracht van Rijkswaterstaat een schetsontwerp gemaakt voor een zoutloods met een capaciteit van 11.000 ton. Hiervoor is voorgesteld om op de locatie een boemerangvormig volume te maken dat in z'n twee uitlopers zowel de voertuigen van Rijkswaterstaat als die van de Provincie kan huisvesten. De zoutopslag van beide komt naast elkaar onder één dak met gebogen houten spanten te liggen.

Jury: 24H Architecture bewijst met het wegsteeunpunt opnieuw een eigenzinnig ontwerp te kunnen realiseren met een prominente rol voor hout. In het dak smelten verschillende geometrische vormen, verbindingen en houtproducten op onconventionele wijze samen tot imposante dakconstructies. Hierin ontmoeten functie en vorm elkaar. Innovatieve houtproducten worden naadloos gecombineerd met geschild en ongeschild rondhout. Modern ontwerp en productietechnieken maken het tevens mogelijk binnen budget te blijven. De complexiteit en structuur van deze houtconstructie toont op prijzenswaardige wijze de mogelijkheden en functionele ontwerpvrijheid van hout en houtproducten.

Proyecto Roble Berkel-Enschot - Équipe voor architectuur en urbanisme Amsterdam

Proyecto Roble is een archetypisch gebouw. Een agrarische loods die kantoor en kas tegelijk is. Het sheddak is zowel gericht op het noorderlicht als op de zonnearmte. Ventilatie, warmte en koeling zijn lowtech. Het gebouw is in alle opzichten maatwerk. Voor elk detail is onderzocht hoe het bijdraagt aan de kwalitatief beste werkomgeving. Er werd gekozen voor groene energie, passieve klimaatbeheersing, zo veel en vaak mogelijk natuurlijk licht, transparantie en relaties met buiten.

Het gebouw is een slanke, rode vorm in het agrarisch landschap. De gevels zijn gemaakt van rode, verticale, lariks latten in een afwisselend open, dichte of halfopen structuur. De zuidkant ligt vol met PV-panelen. De noordkant is een groen dak dat zijn cosmetische rol ontstijgt: het is de eerste helofytenfilter ter wereld op een schuin dak. Het bracht de Tilburgse opdrachtgevers terug bij de kruikenzeikers. In de toekomst zal het struviet dat gewonnen wordt uit de opgevangen urine, meststof zijn in tuinprojecten. Nu zuivert het schuine groendak vuil water en is het een biotoop voor vogels.

Het gebouw bestaat uit twee delen, verbonden door de leemkachel, die wordt gestookt op snoeiafval. De noordflank bevat naast de kantine de kantoren. Het zuidelijke deel is een overgedimensioneerde foyer die alle ruimtes bij elkaar brengt. Deze multifunctionele hal, voor grote en kleinere bijeenkomsten, bevat binnenplanten en is het venster op de groene buitenwereld. De structuur van geprefabriceerde, kruislings gelijmde houten elementen is overall onafgewerkt gelaten. Er zijn geen plafonds. De imperfecties van het hout dragen bij aan de natuurlijke sereniteit van het interieur en aan het groene imago van het bedrijf. Alle interieurobjecten zijn maatwerk en gemaakt van producten die een lage impact op het milieu hebben: verschillende houtsoorten, linoleum, leem. Speciaal onderzoek werd gedaan naar welk materiaal het beste op welke plek kon worden ingezet en hoe deze materialen met elkaar verbonden konden worden. De meubels zijn specifiek vormgegeven in overleg met en voor het personeel. Stoelen en tafelonderstellen zijn tweedehands, net als allerlei kleinere zaken zoals de fruitkisten in de monstertafel. Zelfs de fietsenstalling is uiteindelijk nog gemaakt van hergebruikte staalprofielen en restanten uit de productie van de houten lattengevel.

Jury: Het gebruik van hout in Proyecto Roble is verfijnd en lichtvoetig en in combinatie met andere materialen resulteert het in een ongecompliceerd ontwerp met een perfecte balans tussen esthetiek, techniek, efficiëntie en milieu. Hout is alom, zeer consciëntieus en ook overtuigend toegepast. Er is goed nagedacht over elk detail, zowel in de constructieve toepassing en aansluitingen van ranke kolommen en liggers, wanden en daken als in het gebruik van hout in de buitenvlonders en bloedrode lattengevels. Voor het interieur is per

toepassing gekozen voor een specifiek(e) houtsoort of -product. Dit project is een juweeltje in het landschap en een voorbeeld als duurzaam bedrijfsgebouw.

Het Traphuis Almelo - Onix Groningen

Het Traphuis is een betaalbaar, duurzaam, ruimtelijk bijzonder huis, maar in de basis eenvoudig. Een kubistisch huis, sober gedetailleerd. De contouren verraden iets van een trapgevel, maar dan driedimensionaal. De trapgevel is huis geworden, een oude traditie heeft een nieuwe vorm gevonden in een nieuwe tijd waarin gezocht wordt naar nieuwe waarden. Elke trede biedt ruimte aan een verblijf. Een wens van de opdrachtgever om op verschillende hoogten te kunnen wonen heeft geleid tot deze typologie. Naast de verschillende tredeshoogten, die op tafelhoogte (75 cm) en opzichte van elkaar verspringen is in de spirale route naar boven ook de oriëntatie van de ruimten steeds verschillend. Op deze manier krijgen hoogte, woonfunctie, uitzicht en zonlicht een eigen unieke relatie met elkaar. Zoals de naam traphuis al zegt, is het hele huis onderdeel van de trap, maar omdat dat zo is, is de letterlijke trap, die twee verdiepingen verbindt, verdwenen. In het landschappelijke interieur worden de definities van trap/wand/meubel/plafond/vloer ontgrenst. Rondom is één natuurlijk materiaal volop aanwezig. Zoals een rondwandeling in de natuur langs bomen, weides en velden leidt, leidt de wandeling door het traphuis je door een wereld waarin cultuur en natuur een mooie symbiose aangaan. De eenvoudige triplex platen van Chileens radiata pine geven als wandbekleding met hun prachtige printen en strakke detaillering een mooie warmte, maar ook abstractie aan het interieur. Deels zijn de vlammen van het triplex iets wit weggepoetst, deels zijn de vlammen met lak opgepoetst. Met dit betaalbare huis is een nieuw type huis bedacht welke voortborduurde op de split-level woning.

Jury: Het traphuis is een ontwerp voor een particuliere opdrachtgever die vanuit zijn eigen ontwerpachtergrond opteerde voor een uitgesproken ontwerp, dito functionaliteit en materialisatie. Het ontwerp van Onix, borduurt voort op de reeks bijzondere woonhuizen die dit bureau in het verleden al heeft gerealiseerd. Opvallend is het idee om alle vertrekken te arrangeren rond een doorlopende trap, die zich als een spiraal door het huis werkt. De trap is integraal onderdeel van en onlosmakelijk verbonden met het ontwerp, functionaliteit en indeling en is niet gekoppeld aan beweegbare scheidingen. De opdrachtgever heeft bewust gekozen voor hout als materiaal vanwege z'n warme uitstraling en milieuvriendelijkheid. Dit gegeven is dan ook feilloos en alom door de architect doorgevoerd in het ontwerp. Het casco is opgetrokken uit hsb-elementen. Het interieur is volledig uitgevoerd in één constructief naaldhouttriplax dat de technische mogelijkheden en esthetische kwaliteiten van dit houtproduct verenigt. Hiermee weet dit bureau een materiaal van doorsnee te verheffen tot topproduct, of zoals het zelf schrijft: van 'under'layment, naar 'upper'layment. De beeldkwaliteit van het interieur is doorgetrokken naar buiten, waar een nauwkeurig gedetailleerde verticale latten bekleding in massief gemodificeerd naaldhout het ontwerp complementeert.

Oeuvreprijs Onix Groningen

Door de natuurlijke drang naar onderzoek en experiment, het opzoeken van uitersten, de vaak rebelse aanpak, het zich niet bij voorbaat willen committeren aan heersende

opvattingen of geldende normen, maakt Onix vaak onconventionele keuzes. Dit heeft geleid tot niet voor de hand liggende ontwerpen en heldere typologieën, zoals het 'schoorsteenhuis', 'schuurhuis', 'dogmAHuis' en 'traphuis'. Duurzaam en gezond bouwen staan centraal in de architectuur van Onix: het gebruik van hout is voor hen hieraan inherent. Tijdens de continue verkenning van grenzen is de relatie met het materiaal hout steeds meer verdiept; van makkelijk, duurzaam en informeel materiaal, naar een complete en innige sparringpartner. Deze ontwikkeling hield gelijke tred met de toenemende technische mogelijkheden van houtbouw, het beschikbaar komen van nieuwe houtsoorten, nieuwe verduurzamingsmethoden en een toenemend aantal hoogwaardige, geëngineerde houtproducten. Hout speelt daardoor een prominente rol in de meer dan honderd projecten die het bureau inmiddels heeft gerealiseerd in Nederland, en daarbuiten. Het bureau heeft hout vertaald in woningbouwprojecten, scholen, openbare en kantoorgebouwen, zorgfaciliteiten, interieurs en bruggen. Hiermee is veel waardering geogst, waardoor hun houtprojecten met regelmaat in de prijzen vielen. Met haar passie voor hout en haar onophoudelijke behoefte anderen te inspireren en te onderwijzen, heeft Onix zich gemanifesteerd als gedreven ambassadeur voor hout en bouwen in hout en zich bedoeld of onbedoeld ontwikkeld tot trendsetter. Onix heeft inmiddels een hele groep, veelal jonge architecten, geïnspireerd eveneens te kiezen voor hout.

Onix heeft sinds haar oprichting, twintig jaar geleden, onophoudelijk en op krachtige wijze hout en de toepassingsmogelijkheden van hout geherpositioneerd in de Nederlandse architectuur en daarmee een belangrijke bijdrage geleverd aan de acceptatie van hout als modern en volwaardig bouw materiaal. Daarom hebben de jury en de initiatiefnemers gemeend Onix te moeten eren en aan hun inspanningen en werk de Oeuvreprijs toe te kennen.

Nawoord

De jury was positief over het aantal, de diversiteit en het niveau van de inzendingen voor de Houtarchitectuurprijs 2014. Er is binnen de mogelijkheden door architecten en hun opdrachtgevers steeds gezocht naar middelen en mogelijkheden om te komen tot hoogstaande en functionele architectuur in hout. Hout is, zo kon de jury wederom vaststellen, redelijk goed ingeburgerd. Het natuurlijke materiaal hout ontwikkelt zichzelf verder als duurzaam en technisch hoogwaardig alternatief voor de bouw. Het wordt ingezet om toekomstige generaties bewust te maken van de waarde van duurzame grondstoffen en maatschappelijke context. De jury spreekt haar hoop uit dat opdrachtgevers en ontwerpers blijvend zullen investeren in innovatieve ontwerpen en ideeën. Hout heeft hiervoor alle kwaliteiten in huis, zo blijkt uit de inzendingen. De jurering van de inzendingen voor de architectuurprijzen was ook dit jaar weer een feestelijke belevenis, aldus de jury.

Almere, 7 oktober 2014

Namens de jury Houtarchitectuurprijs 2014,

Eric D. de Munck,
secretaris